

ادبیات عمومی و تاریخی

هفته‌لق سیاسی، ادبی و علمی غزته‌در.

جلد : ۱

سنه : ۱ ۸ جمادی الآخر ۱۳۳۵ جمعه ایرتسی ۳۱ مارت ۱۹۱۷ نوسرو ۲۲

اندلسه دائر

— کچن نسخه دن مابعد —

۲ — عربده شدالی بر تفرقه واردی. اندلس تفرقه لری، مجهول اولدینی اوزره، جزیره ک فاطمیری موسی بن نصیر و طارق بن زیاد آره سنده کی اختلافدن باشلیور. جغرافیونک ایضاخه کوره (*) ایبه ریا یاریم آطه سنک تشکلات طبیعیه بی مختلف حکوماتدن مرکب بر هیئت متحده نک [فهده راسیون، قونقه دهه راسیون] ترکیبیه زیاده سیله مساعددی؛ لکن، بر عکس اوله رق، مرکزیت اصوله رعایتکار برتک دولتک تشکله اصلا الیورشی دکلدی. بویله بر حکومت مستقله نک تشکله کرک مسلمانلر، کرک خرسیتیانلر بوشنه غیر قکش اولملردی. غیرت دینه بیله هر ایکی مذهب اربابنک آرزوسنی تطمین ایده مدی. طویراغک تقسیمات طبیعیه سی مملکتک بری برندن آیری حکوماته انقسامنی ایجاب ایتدی. Sierra Nevada جبال و جنوبک جبال ساحلیه سنک تشکیل ایتدیکی حوزه، مناطق سائرده دن کلیا مستقلدر. اندلس ایسه بشقه قطعاتدن کاملاً مفروز برالکادر. بونکله برابر نفس اندلس بیله سهولته مناطق تالییه تقسیم اولته بیلیر؛ چونکه اندلس قطعه سی واقعا اوزون ایسه ده کنیش دکلدی؛ کذلک طاغری ایله حدودی پک مفروز اولان غرنطه سیاسی قولایقله ممالک سائرده قارشی سد ایدیله بیلیر بر مملکتدر. بونک کبی شمالده Manche، Estremadura، Sierra Morena، مرسیه و بلنسیه نک ده جغرافیا اعتباریله استقلاللری درکاردر. بوندن طولاییدر که صوک زمانلرده خرسیتیان اسپانیا وسائط وافکارک تحویل سایه سنده وحدت ملیه و سیاسی سنی حیز حوله چیقارنجه یه قدر کرک مسلمانلر دورنده، کرک آندن اول و صکره ادوار خرسیتیانیه ده تفرقه لره اوغرامشدر. بوکون بیله پورتوغال، اسپانیادن کلیا مستقلدر. [قتالونیه] ایسه اسپانیا تاجنه عائد اولقله برابر مرکز دن تباعد حسلیله مضابدر. بو وضعیت جغرافیه تسلطنلری، تفرقه ملوک وولاتی استجلاب ایتدی.

۳ — عرب استیلاسی سریع اولمشدی. یاواش اولسه ایدی اراضی دها اساسلی بر صورتده استملاک ایدیلردی. اهالی دهها قطعیتله مملکته یرلشیردی. بوسرعت بر عکس العملی، بر اجتماع موجب اولدی. بویله عجماله فتح مملک ایچون فضله قوه عضویه صرف ایدلدی؛ بالاخره، مملکتی مدافعه ایتمک اقتضا ایدنجه خزائن ملتده او قدر قوا قالمامشدی.

(*) E. Reclus, L'Homme et la Terre, vol III, p. 449

رومانوف - هولشتاین - غوطورپ نه دیمک ؟

کیتدکجه تفصیلاتی کلمکده اولان یکی [پتروغراد] اختلالی ، شکل ، غایه و حیلّه اعتباریلّه ، اسکی پترسبورغ عصیانلرینک بر تکررندن عبارت چیقدی ! انکیزلره تمایلله مشهور اولان قاده فرقه سی بدایتده پک بویوک بررول اوینامش : بوصورتله چارک سقوپی ، آلیونک صعودی دیمک اولورکه ، بویله برایشی ده آنجق انکیز لیرالری کوره بیلیر . روسیه نک اسکی عصیانلری ده اکثریا اجنبی نفوذیلّه چاره قارشى اولیوردی : لیوونیالی و بناء علیه اجنبی برکویلی قیزی ایکن ، اولا چاریچه اولوب صوکرده چاری استخلاف ایدن برنجی قاترینه ایله بالآخره نائبه سلطنت اولان آننا له اوپولدوونا کبی قادیلر ، هپ روس تخته اجنبی یادکاری سرسریلردی . قوجه پترونک قیزی آلزابت بیله فرانسزلرک یاردیمیه حکمدار اولا بیامشدی . بونکله برابر ، بر چوق دولتر روسلره چار تعیننه تشبث ایتش ، فقط آنجق بعضیلری موفق اولمشدی . مثلاً برنجی رومانوفه قارشى لهستانک برناهدی اولدینی حالده ، جبراً بیله تخته چیقمامشدی ؛ اسوچک نامزدی ده عینی عاقبتّه اوغرادى . کماله ایرمه مش دولترک احوال داخلیه سی ، سیاست خارجیه لرینه ، ودها دوغروسی سیاست خارجیه اولترک احوال داخلیه لرینه قاریشیر ؛ بوسبیلّه ، امورد داخلیه سنه مداخله ایدیلن دولتر ، مطلقاً هنوز بین الملل رشدینی ادراک ایتمیلردر ؛ بالقان حکومتلرینک تاریخی بواساسی بر قانون حالده اثبات ایدر . روسیه ده هنوز رشد سیاسینی ادراک ایتمه مش اولدیغندن ، اسکیدن اولدینی کبی حالا احوال داخلیه سنه سیاست خارجیه قاریشیور .

ایکنجی نيقولای استخلاف ایده جکی تبلیغ اولونان غران دوق ، ملتک اتخابنه انتظار ایتکله برابر ، بر انکیز مأموری اولقدن قورتولاماز . فضله اولارق ، روس تختی اجنبیلره آلیشمش وحتی اجنبی مقامی اولمش صایلابیلیر . اسکیدن ، ارکک قادین ، هر سرسری چار و چاریچه اولابیلیوردی . بوکون موقعی ترازل ایدن [رومانوف - هولشتاین - غوطورپ] خاندانی ایسه ، ذاتاً دامارلرنده برداملا اولسون موسقوف قانی اولمایان برعائله در ! رومانوفلر شهبه سز روسدی ، فقط « رومانوف - هولشتاین - غوطورپ » اسمنده کی سلاله نک اولرله هیچ بر علاقه سی یوقدر ، وبونلر روس دکل ، آلماندر .

بویله ایکن ، اولر حالا کندیلرینی رومانوف تلقی ایدیورلر ! حتی درت سنه اول ، رومانوف خاندانک اوچ یوزنجی سنه دوریه شنلک لرینی یامش ویا پدیرمشلردی . ثانیاً ، « هولشتاین - غوطورپ » اسملرندن اول ، برده [رومانوف] کله سی قوالانیورلر ! بونقطه لری و تاریخک بوتناقضلرینی حل ایتک ایچون ، اولا رومانوفلرک ، صوکرده ده شیمدیکی خاندانک هویت تاریخیه لرینی تعین ایتک لازمدر .

روس تاریخنده بیک آلتی یوز اون ، اون بر و اون ایکی سنه لری اک بویوک دور فلاکت اولمش و هپ دولتک تهلکه انحلالیه کچمشدی . اوزمانکی خالی بر آز بوکونکنده تشبیه ایده بیلیرز : مملکت اشغال آلتنده ایدی . خاندان منقرض اولدیغندن ، لهر پایتختی آلارق قرالترینک اوغلی پرنس ولادیسلاسی زورله چار یامق ایستیورلردی ؛ شمالده اسوچیلر استیلا ایتش ، وه ایکی نووغورودی آلمش و پرنس لری فیلیپک چارلغنی تکلیف ایتشلردی . قازاق چته لری جنوبی خراب ایدیور ، موسقوف اشقیاسی ده وسطده آل قیروب باش قوپارییوردی ! حکومت تشکیلاتندن اثر یوقدی : ساده یکدیگرینه رقابت ایدن زادکان ، یوزینی کورمدکلری بر (چار) ولادیسلاس نامنه خلقه اراده لر تبلیغ ایدیور ، اهالی ده هیچ برینه اهمیت ویرمیوردی !

اسکی «روریقوویچ» خانداننك برچوق زمانده وجوده کتیردیکی موسقوه چارانی، بوفلا کتیر آلتنده ییقیلایق، صاحبسز، ویاخود پك چوق صاحبز آلنده، محو اولاجقیدی. فقط بوضرهده اوچ خلاصکار ظهور ایتدی؛ بوآدمر، وطنپرورلکدن زیاده، مذهب تعصبی وطریقت غیرتیاه حرکت ایدیور و اورتودوقس اولان مملکتلرینه بر قاتولیک چار قبول ایتکدنسه تولاک مرجح دیورلردی. ایشته روسیه یی بواقایم ثلکه قورتاردی؛ صوك قورتولوشی اولسون!...

بونلرک برنجیسی طریق «أرموژن»، ایکنجیسی قصاب «مینین» و اوچنجیسی ده پرنس «پوژارسکی» ایدی. روس ملیتی، بو مجذوبینك انفاس تعصبی آلتنده یکیدن جانلاندی، و مع التأسف انحلال ایتکدن قورتولدی! آرتق پاپاسلر حرب مقدس وعظ ایدیور، اهالی ده مالنك بشده برنجی مقصدملیه وقف ایلیوردی. عادتاً قصاب مالیه ناظری، پرنس حربیه ناظری اولمش، وطریق ده رئیس وکلا کسیامشدی! زادکان اولسون، اصناف اولسون، هرکس و هر صنف پرنسك تشکیل ایتدیکی میلّیس اردوسنه التحاق ایدیور، نیژنی نووگورود قصابی ده اعانهلری طولیوردی. ایشته بویله تشکل ایدن وویووده پوژارسکی اردوسی، مهارتدن زیاده حیثه بکزه بر تعصب سایه سنده، موسقوه ده کی قرهملینه قاپانان له عسکرینك امدادینه کلش هوتکه ویچ اردوسنی مغلوب ایدیور، وایکی آی صوکردهده قرهملینده کیلره تسلیم آلییوردی!

بونلر اولدقن صوکره، آرتق موسقوف دولتک حکمدارنجی تعین ایتکدن باشقه برشی قلاماشدی. بوضعیت اوزرینه، «۱۶۱۳» سنه سی کانون ثانیسندده «زهمسکی صوبور - مجلس ملی» اجتماع ایتدی. بوجلسك تمیل اساسنه اك موافق واك غلبه لق هیئت ملیه اولدیغنده بوتون روس مؤرخلری متحددر، واوندن صوکردهده روسیه ده حقیقی بر ملت مجلسی ظهور ایتهمشدر.

«بوتون روسیهلر» دن کلش یدی یوز مبعوث، الیدن زیاده شهری تمیل ایدیوردی. مذاکره لری اوزون سوردی؛ فقط بر نتیجه یه اقتزان ایده میوردی، چونکه نامزدلرک مجموعی، مبعوثانك عددندن چوقدی وهر برینك طرفداری واردی! نهایت، اجنبیلردن انتخاب ایدله مسنه قرار ویردیله. بو اساسك قبولندن صوکردهده، ایکی سنه اول طریق أرموژنك یادایتمش اولدیغی براسم اکثریتی احرازه باشلادی: میشهل رومانوف... بونك طرفدارلری، اسکی خاندانه اولان قریبندن بحث ایدیورلردی: میشه لك دده سی نیکیته رومانوف یوورییه ف، چار مدعش ایوانك قاریسی چاریچه آناستازیانك قارداشی اولدیغندن، آراده بر مناسبت ده واردی. فقط بومناسبتك بوتون قیمتی، چاردن زیاده چاریچه یه تعلق ایتدیکننددی! بو قادین رومانوفلرک سبب سلطنتی اولدیغندن، کیم اولدیغی آکلامق، بحثك آکلاشیلماسنه یاردیم ایدر.

تاریخك «مدهش» دیه قید ایتدیکی دردنجی ایوانك بزم قازیقلی وویووده لردن بتر بر لعین اولدیغی هرکس بیله. بو ظالمک حیاتیله بر دور سکون وارسه، اوده آنا-تازیایله کچیردیکی اون اوچ سنه در. مذهب اختلافی، ایوانك محار، له واسوچ خاندانلردن قیز آلاسنه مانع اولدیغندن، اوده بابایی واسیل کی یامشدی: نشر ایتدیکی بر «اوقاز»، تبعه سنك اك کوزل قیزلری قرهملینه دعوت ایدیوردی. بو اراده ایله سرایده یدی یوز دلبر اجتماع ایتش: و بونلردن، رومان یوورییه ویچ قوشقا زاخارین اسمنده بر سابق والینك قیزی آناستازیا چاریچه لکه انتخاب اولومشدی. بو کوزل قیز، ذکاسی وشفقتیه ایوانك او طاشدن قلبی آز زمانده حساس ایتش! یکی چاریچه، اوزمانك عاداتی وقانونی موجبجه، هیچ کیمسه ایله کوریشه مدیکی، قوجه سندن باشقه سیله اختلاط ایده مدیکی حالده، کوزه کورونمز بر ملک الصیانه کی دائماً خلقی حمایه ایتش، عاجزلردن

عرض حال آلارق اداره به برآز عدالت قاریشدیرمش ، وپك چابوق کندیی ملته سودیرمشدی . ایوان ، قاریسینی چوق سودیکندن قایناتاسیله اوغلنی سرایه جلب ایتمش ، اونلره رومانوفلرك وطنی اولان « قوستروما » ولایتده بحدود اراضی ویرمشدی . بونلرده شمارماش ، وچارپچه ایله برابر دائماً اهالینك حامیلری اولشلردی . بر مدت صوکره چاریچه ئولونجه ، اونلرده چاردن آیریلش وسوزده یأسندن سکسان کره اولنهرك هر کون بیک ظلم ایدن ایوانك سوء شهرتندن قاجوب قورتولشلردی . اهالی بوندن صوکره رومانوفلری پك سهومش وچوق حرمت ایتشدی : ایشته بالاخره میشهل رومانوفی مجلس ملی به چار انتخاب ایتدیرن یکانه سبب ، دوغرودن دوغرویه بو حسن شکراندی .

رومانوفلرك ده اصلاً آلمان اولدقلری ، تاریخك اوتهدنبری قبول ایتدیکی معلومات عمومیه دندی : روس مؤرخلری ، رومانوف شجره سنی [آندره قوبیلا] اسمنه قدر چیقاریورلردی ؛ بو آدمك باباسی (غلاندا - قامیلا) خرستیانیلنی قبول ایتدیکی زمان (ایوان) تسمیه ایدلش ؛ کندیسی اون اوچنجی عصر میلادی صوکلرنده لیتوانیا ویاخود « پروسیا » دن روسیه به کلهرك موسقوه بانیسی « دانیل » ك اوغلی « ایوان قالیتا » نك خدمته کیرمش تاقی ایدیلیور و بو قلیقه ایوانك آلمانلغنی اثبات ایدیورلدی . فقط درت سنه اول ، رومانوفلرك سوزده اوچ یوزنجی سنه دوریه سی مناسبتیه یاپیلان تحریات تاریخیه وبالخاصه عدلیه نظارتی موسقوه خزینه اوراق مدیری معلم « چوه تائییهف » ك تدقیقات خصوصیه سی ، رومانوفلرك دوغرودن دوغرویه ملی بر موسقوف سلاله سی اولدیغنی میدانه چیقاردی . بونلره کوره ، آندره قوبیلا ، لیتوانیالی ویا پروسیالی دکل ، [توهر] اسمنده کی روس پرنسلیکی اهالیسندن واورادن کله ایدی ؛ حتی اجدادی اولان بویارلرك اوطرفده اراضینی اولدیغنی قیود رسمیه دن آکلاشیلیورمش : وثائق نشر ایدیلیشنه نظراً ، یکی معلوماتی حقیقت اولارق قبول ایتکدن باشقه چاره قالماز .

فقط ۱۶۱۳ ده کی « زه مسکی صوبور » ك اعضاسی هر حالده رومانوفلرك بووضعیت ملیه سنی نظر دقته آلارق انتخاب ایتمش دکالردی : اونلر ، بو عائله به قارشنی حسن ایتدکلری منت عمومیه نك مقابله شکرانی ادا ایتشلردی ؛ بوضورتلده مجلس ، اهالینك شریقلره افاده ایتدیکی حسیات ملیه یی لسان رسمیه سیله تأیید ایتمش دیعکدی .

اوسنه نك اون دوقوز شباطنده « صوبور » ك اتحاد آراسیله میشهل رومانوف چار انتخاب اولوندی و مجلس ملی بو قرارینی ملتک تصدیقنه عرض ایله موافقت جوابی ده آلدی . وضعیتدن خبردار اولان لهلر ، میشه لك ازاله سیله کندی پرنسلینك تعیننه چالیشمق ایستیورلردی ؛ بومقصدله قوسترومایه آدمکر کوندردیلر . کیده نلر یکی چارک نره ده ونه طرفده اوطوردیغنی بیلیمیورلرکن یولده « ایوان صوسسانین » اسمنده برکویلو به تصادف ایدوب دلالتی امرایدلر ؛ کویلی ایشی آکلایوب یول تدارکاتی بهانه سیله اوینه قدر کیده رك دامادینی میشله کونده ریر وکندیسی له قاصدلرینك یانه دونر ؛ صباحه قدر اونلری براورمانده دولاشدیردقدن صوکره کون دوغارکن یاپدیغنی اعتراف ایدر : بو آدم اشکنجه لره ئولدورلدیکی حالده افندیسنك او کیجه قاجدیغنی یری خبر ویرمدیکندن روس تاریخنده هم قهرمان ملی ، هم رومانوفلرك ولی حیاتی عد اولنیور . خصوصیه ادبیات ملیه ده برجوق مؤافلره پیر الهام اولشدر . بوموضوعك فرانسزجه به ترجمه ایدیلن شاه اثرلری ده وار ؛ بالخاصه غلیتقنك [چار یولنده حیات] اسمنده کی اوپراسی پك مشهوردر .

میشه لك انتخابدن سوكره ، قبولی قالمشدی : تبلیغه كیدن هیئت مرخصه ، هم میشه لك ، هم آناسنك بر قاچ ساعت سورن رد و تردندن سوكره ، نهایت بر جواب قبول آلابیلدی : چونكه میشه لك والده سی ، ایجاب سلطنته كلنلری ، اخلاف ایدرك مملكتك استیلاسنه سبب اولدقلرندن ، خیانتله اتهام ایدیوردی . فقط بش اون کون سوكره ده ، اوغلی چار برنجی میشه له او دوروویج رومانوف ، بویوك بر احتشام ایله پایتختی اولان موسقوده کیرمه مزلک ایتدی !

* *

بوتفصیلات ، رومانوف عائله سنك بر موسقوف سالاه سی اولدیغنی اثبات ایدر : فقط بوبویه ایسه ، بوکونکی خاندان کیم ؟ رومانوف - هولشتاین - غوطورپ نه دیمك ؟ . . .

... میشه لك چارلغه انتخابدن یوز قرق دوقوزسنه سوكره ، روس تختنده ، یالكز آناسی (آنا) دولایسیله قوجه پترونك طورونی اولان اوچنجی پترو او طورینیوردی . بوسقیه آدم ، قاریسی قاترینه ایله کچینه من واونی هر زمان وهر كسك ایچنده آبدال دیه تحقیر ایدردی . چارچهنك ده عاشقلری وار وقوجه سندن بك بیزار ایدی . . بوحسنه انضمام ایدن حرص جاهك تأثیریه وعاشقلرینك سایه سنده ۱۷۶۲ تموزینك دوقوزنجی کیجه سی بر اختلال ایله چاری اسقاط ایدرك ایکنجی قاترینه عنوانیه کندیسی تخته چیقدی ، ودرت کون سوكره ده زوجنی زهرلندی . منفعت ، بوتون اسکی رجالی یکی حکمدارك اطرافنه طویلالمشدی : بوسایه ده رومانوفلرك یر یوزنده صاغ قالان صوك فردینی ، یعنی آلتنجی ایوانی ده احتیاطاً محبسدن مزاره کوندردی ! قاترینه آلماندر : آنهالت دوقه سنك قیزی ایکن اوچنجی پترو ایله ازدواجندن سوكره پترسبورغه کلمشدی . روس تاریخنده قوجه پترو عیارنده اهمیتی وار : حتی « شمالك سمیرامیسی » دیه مشهور اولمشدی ! فقط حقیقتده روسیه نك قله او پاتراسیدر ! او توزاوچ سنه حکمدارلده بولنوب وفاتندن سوكره ، یرینه اوغلی پول کچدی : پولك آناسی ایمبراطوریمچه ، فقط بابایی موسقوف اردوسنده آیلقلی بر یابانجی عسکردی ! بو آدم ، دوغرودن دوغرویه آلماندر : شیمدی بوتفصیلاتی جمع ایدرسه ك ، رومانوفلرك بر یچق عصر سلطنت سورد کدن سوكره قاترینه نك همیله منقرض اولدقلری ، بوکونکی خاندانك ده آنهالتی بر قادیناه پروسیالی بر عسکردن توره دیکی آکلاشیلیر ؟ بو صورتله ایسه ، « رومانوف - هولشتاین - غوطورپ » عائله سنك ، بوندن یوز الی درت سنه اول انقراض ایدن حقیقی رومانوف خاندانیه هیچ بر علاقه سی اولمایاجنی کی ، روس قانیله ده هیچ بر مناسبتی قالماز .

برنجی پولك حقیقی بابایی ، ایکنجی قاترینه نك باش عاشقیدی ! اوچنجی پترونك قتلندن سوكره ده بر اكدده یاشامشلر : بوکونکی خاندانك عنوانه ، غوطورپ اسمی ، « هولشتاین غوطورپ » عائله سنه منسوب اولان اوچنجی پترو سایه سنده قاریشمشدر ! حالبوکه بطرس بولسك بابایی دکلدی !

بوراده بر مسئله ده وار : ایکنجی قاترینه زاده برنجی پولك تاریخ تولدی بیک یدی یوز الی درتدر ؟ حالبوکه آناسی ، تخته چیققدن ، یعنی ۱۷۶۳ دن سوكره عاشقیله برابر یاشامش : بوحسابه نظراً ، پول ، آناسنك باباسنه وارماسندن دوقوزسنه اول دوغمش اولیور : هر حالده دوقوزسنه سوكره دوغسه حسابی دوزملمش اولوردی !

... ایسته بوتون بولرذن دولای ، رومانوف - هولشتاین - غوطورپ دیمك ، خلقك حیساتنه ، مملكتك عنعناتنه رعایت دیمكدر .